
Studentským jméním je svoboda - O výstavě Pražský student

Studentským jméním je svoboda - O výstavě Pražský student

Do 1. února potrvá v historických prostorách Clam-Gallasova paláce, Husova 20, Praha 1, výstava Pražský student, kterou připravil Archiv hlavního města Prahy ve spolupráci s Muzeem hlavního města Prahy a Ústavem dějin a Archivem Univerzity Karlovy. Expozice je příspěvkem Hlavního města Prahy a Univerzity Karlovy k letošním oslavám české státnosti, kterou po celou dobu její existence provázejí zlomové „osmičkové“ letopočty.

K poznání historie studentského stavu lákají návštěvníky po schodišti rozestavěné lepenkové figuríny mladých mužů a žen - studenti v kečkách s batůžkem na zádech, v elegantních šatech let třicátých, ale i ve šviháckém cylindru s vycházkovou hůlkou či v renesančním baretu a vyšívaném kabátci. Název první části expozice „Studentským jméním je svoboda“ předznamenává koncepci celé výstavy, kdy každý sál je vymezen kritickým revolučním rokem, jehož byli tehdejší univerzitní studenti aktivními účastníky. V případě prvního sálu výstavy to je rok 1648, jehož dramatické události zachycuje velkoformátový obraz Obrana Staroměstské mostecké věže proti Švédům na Karlově mostě z roku 1646 nebo kopie fresky z Letohrádku královny Anny. Atmosféru 17. století dále přibližují četné rytiny, mědirytiny a faksimile opisů dobových dokumentů. Nejstarší období univerzity a vznik studentského stavu dokládají zakládací listiny Univerzity Karlovy, Dekret Kutnohorský nebo texty popisující rituál rektorské volby.

Rok 1848 byl dalším mezníkem, kterému tvůrci výstavy věnovali druhý sál. Kromě obrazů zachycujících výjevy z bojů na pražských barikádách se tato tematika promítla i v expozici dobových oděvů: uniform studentských spolků, k nimž patřily kordy, meče a dýky, ale i pistole a další palné zbraně. Samotné studium zde zastupují sady lékařských nástrojů a modely výukových pomůcek, rektorské žezlo z r. 1883, katalog posluchačů filozofické fakulty Karlo-Ferdinandovy univerzity z r. 1831 a řada dobových kolorovaných litografií. Studentský život 1. poloviny 20. století v jeho uvolněné a příjemnější podobě přibližují pozvánky na studentské plesy, plakáty studentských spolků a společenské oblečení. Čtvrtý sál, kde návštěvníci naleznou informace o nadacích podporujících studenty, univerzity, vědecké ústavy a koleje, jakoby byl poslední připomínkou lepších, klidnějších časů, protože na řadě jsou léta 1938 – 1945 a s nimi „Studenti v době okupace – bez univerzity, v odboji a exilu.“ „Krutá odplata“ následovala studentskou revoltu roku 1939 – zastavení činnosti univerzit přikazuje na sloupu vylepená německá vyhláška. Studentský živel se přelil do exilu, působí v armádě a navazuje kontakty se zahraničním odbojem a exilovou vládou. K vidění je v této části výstavy jedinečná kolekce dobových fotografií československých politiků Edvarda Beneše a Jana Masaryka se studenty, dokumenty o obnovení činnosti Ústředního svazu československého studentstva a dokumentární fotografie z mezinárodní konference v Londýně, na kterém byl na základě přesvědčivé prezentace událostí z listopadu 1939 a osobních vzpomínek jejich přímých účastníků vyhlášen Mezinárodní den studentstva.

Exponáty, dokumentující události od konce války, poloviny padesátých let přes „Nesmělou liberalizaci“ konce let šedesátých – plakáty, fotografie, zažloutlý denní tisk a publikace -, se k návštěvníkům přibližují už velmi těsně. Nejpůsobivější částí posledních výstavních sálů je filmový dokumentární záznam z pohřbu studenta Jana Palacha, který autorům výstavy poskytl Národní filmový archiv v Praze, a studenty Fakulty sociálních věd UK připravený komponovaný filmový sestřih událostí 17. listopadu roku 1989. Svérázným doprovodem tehdejších dějinných událostí, především studentské okupační stávky, všeobecné generální stávky a lidových manifestací na Letenské pláni, jsou na improvizované zdi vylepená dílka lidové/studentské slovesnosti – hesla, vtipy, burcující výzvy a vzkazy občanům a přímá, bezprostřední politická satira vypointovaná několika slovy. Tečkou za zatím poslední studentskou revoltou v novodobých českých dějinách bylo zvolení Václava Havla prezidentem České republiky. Tečkou za návštěvou výstavy byl rozhněvaný mladý muž, student právě vycházející z budovy Karolina. Podle zachmuřeného výrazu jeho tváře a razance, s jakou rozrazil dveře, bylo poznat, že na něj studijní povinnosti doléhají skutečně tíživě.